

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 15 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Kutnie IV Wydział Pracy stwierdził, iż wyrok tegoż Sądu z dnia 30 października 2013 roku jest prawomocny od dnia 20 listopada 2013 roku.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd podniósł, iż pismem z dnia 24 kwietnia 2014 roku pełnomocnik syndyka masy upadłości pozwanej spółki wniósł o stwierdzenie prawomocności wyroku wydanego w sprawie. Sąd Rejonowy wskazał, iż wyrok został wydany na rozprawie w dniu 30 października 2013 roku przy udziale, wówczas nadzorcy sądowego S. L., który pełni obecnie funkcję syndyka masy upadłości pozwanej spółki. W ustawowym terminie żadna ze stron nie wniosła o sporządzenie uzasadnienia wyroku, jak również apelacji. Nie ulega wątpliwości, iż w przypadku braku wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku stronie przysługuje jedynie możliwość złożenia apelacji wprost w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym upłynął termin na złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (art. 369 § 2 k.p.c.). Łącznie zatem termin do wniesienia apelacji wprost wynosi trzy tygodnie od dnia ogłoszenia wyroku. Ponieważ wyrok został ogłoszony w dniu 30 października 2013 roku, termin do wniesienia apelacji upłynął w dniu 20 listopada 2013 roku i z tym dniem wydane orzeczenie stało się prawomocne zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c. W związku z powyższym w pełni dopuszczalnym jest stwierdzenie jego prawomocności na podstawie art. 364 § 1 k.p.c.

Powołane orzeczenie Sądu Rejonowego w całości zaskarżyła strona pozwana.

Żalący zarzucił powyższemu postanowieniu naruszenie art. 364 § 1 kpc w związku z art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. wobec przyjęcia, iż wyrok nabył prawomocność formalną, w sytuacji kiedy zgodnie z dyspozycją art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c. termin do wniesienia apelacji uległ zawieszeniu z dniem 15 listopada 2013 roku tj. z chwilą ogłoszenia upadłości likwidacyjnej pozwanego i stan ów trwa do chwili obecnej.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Ponadto wniósł o rozpoznanie i uchylenie w trybie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu Rejonowego w Kutnie IV Wydział Pracy z dnia 3 grudnia 2013 roku wydanego w sprawie IVP 85/13, które zaskarża w całości tj. w zakresie odmowy zawieszenia postępowania, a także odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenia tego wyroku wraz z uzasadnieniem - zarzucając naruszenie art. 174 § 1 pkt. 4 k.p.c.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. stanowi, że sąd zawiesza postępowanie z urzędu, jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości i ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, a strona pozbawiona została prawa zarządu masą upadłości, albo ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku strony.

Oznacza to, że zawieszenie postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 powinno nastąpić z chwilą wydania przez sąd postanowienia o ogłoszeniu upadłości strony. Zawieszenie postępowania dotyczy zarówno ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, jak i upadłości (likwidacyjnej) obejmującej likwidację majątku strony (powoda lub pozwanego) (art. 14 i 15, 138 i n. oraz 144 i n. p.u.n.). Skutki upadłości są różne w zależności od tego, czy chodzi o upadłość z możliwością zawarcia układu, czy o upadłość likwidacyjną. Jak podaje się w doktrynie, w pierwszej sytuacji zarząd masą upadłości zasadniczo powinien być sprawowany przez zarządcę. Wyjątkowo zarząd masą upadłości może pozostawać w rękach upadłego (zarząd własny), chyba że nie daje on rękojmi należytego wykonywania zarządu (art. 76 ust. 1 p.u.n.). Upadły zachowuje więc legitymację procesową (chyba, że zarządcą ustanowiono osobę trzecią - wtedy jej przysługuje legitymacja procesowa), zaś nadzorca sądowy (ustanowiony dla sprawowania nadzoru nad czynnościami upadłego oraz nad jego przedsiębiorstwem - art. 156 w zw. z art. 180 p.u.n.) wstępuje do postępowań na prawach

interwenienta ubocznego (art. 138 p.u.n.). Przepis art. 174 § 1 pkt 4 dotyczy sytuacji, gdy strona pozbawiona została zarządu masą upadłości, a więc ustanowiono zarządcą masy upadłości osobę trzecią (por. także art. 139 i n. p.u.n.). W drugim przypadku, czyli upadłości likwidacyjnej, upadły traci prawo zarządu oraz korzystania i rozporządzania mieniem wchodzącym w skład masy (art. 75 ust. 1 p.u.n.). Traci więc legitymację procesową w postępowaniu dotyczącym masy upadłości, co za tym idzie - dalsze postępowanie może toczyć się wyłącznie z udziałem syndyka (jako subrogata - por. art. 144 ust. 1 p.u.n.). Zdaniem A. J. kontynuowanie procesu po ogłoszeniu upadłości z udziałem upadłego zamiast syndyka, musi być oceniane jako pozbawienie syndyka możliwości obrony praw, co powoduje w tym zakresie nieważność postępowania (art. 379 pkt 5). Prawomocne zakończenie postępowania przeprowadzonego z udziałem upadłego zamiast syndyka uzasadnia z kolei - według niego - złożenie przez syndyka skargi o wznowienie postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania na podstawie art. 401 pkt 2.

Zarówno syndyk, jak i zarządca prowadzą postępowanie na rzecz upadłego, ale w imieniu własnym, mają więc status strony (w znaczeniu formalnym). Postępowanie zawiesza się więc w celu umożliwienia wstąpienia do niego syndyka lub zarządcy masy upadłości (art. 76, 139, 140, 144 p.u.n.). Zawieszenie odnosi się jednak tylko do tego postępowania, w którym spór dotyczy masy upadłości. W doktrynie uważa się, że przez postępowanie dotyczące masy upadłości należy rozumieć wszelkie postępowania cywilne (procesowe i nieprocesowe) oraz administracyjne, które mogą wywrzeć wpływ na stan masy upadłości. Nie chodzi więc tylko o postępowania co do wierzytelności objętych układem. W nauce przyjmuje się, że nie dotyczą masy upadłości postępowania w sprawach o roszczenia niemajątkowe, o ochronę dóbr osobistych oraz w sprawach o alimenty (tak A. J.). Postanowienie o zawieszeniu postępowania cywilnego na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 wywiera skutek *ex tunc* od dnia ogłoszenia upadłości (art. 174 § 2 - tak A. J.).

Zawieszenie postępowania z przyczyn wymienionych w art. 174 § 1 pkt 1 i 4 ma skutek wsteczny od chwili zdarzeń, które je spowodowały (art. 174 § 2). Jest to odstępstwo od reguły wyrażonej w art. 360, zgodnie z którą postanowienia stają się skuteczne z chwilą ogłoszenia, a jeśli ogłoszenia nie było - z chwilą podpisania sentencji. Dzięki skuteczności *ex tunc* postanowień o zawieszeniu postępowania we wskazanych przypadkach, zapewniona zostaje ochrona osób, w interesie których dokonuje się zawieszenia (spadkobierców i następców prawnych strony, syndyka itd.) przed niekorzystnymi skutkami upływu terminów i kontynuacji postępowania bez ich udziału lub bez należytego zastępstwa.

Zawieszenie skuteczne *ex tunc* sprawia, że zniweczone zostają skutki upływu terminów w okresie po wystąpieniu przyczyny zawieszenia. Terminy zaczynają biec od początku od daty podjęcia postępowania (art. 179 § 2). Czynności procesowe dokonane w okresie objętym wstecznym skutkiem postanowienia o zawieszeniu należy traktować jako bezskuteczne i należy je powtórzyć w podjętym postępowaniu. Dla wyeliminowania wątpliwości, co do mocy prawnej orzeczeń wydanych w okresie zawieszenia postępowania w art. 174 § 2 przewiduje się dodatkowo, że zawieszając postępowanie w przypadkach unormowanych w art. 174 § 1 pkt 1 i 4 sąd uchyla orzeczenia wydane po zaistnieniu zdarzeń powodujących zawieszenie postępowania. Dotyczy to zarówno wyroków, jak i postanowień. Należy podkreślić, że zawieszenie postępowania z przyczyn wymienionych w art. 174 § 1 pkt 1 i 4 nie niweczy ani nie stoi na przeszkodzie wydaniu wyroku, jeżeli przyczyny te nastąpiły już po zamknięciu rozprawy. W tym przypadku jednak terminy do zaskarżenia orzeczenia nie rozpoczynają biegu. (Komentarz pod redakcją Andrzeja Jakubeckiego do art.174 Kodeksu postępowania cywilnego z 2013 roku).

W uzasadnieniu postanowienia z 29 czerwca 2010 r. (III CZ 26/10 L.) Sąd Najwyższy dopuścił możliwość zawieszenia postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 KPC, jeżeli ogłoszenie upadłości strony nastąpiło po wydaniu prawomocnego orzeczenia, ale w toku postępowania o przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia. Natomiast ogłoszenie upadłości po zamknięciu rozprawy, ale przed wydaniem orzeczenia, nie wyłącza zastosowania art. 174 § 1 pkt 4 KPC. Nie stoi ono jedynie na przeszkodzie wydaniu orzeczenia, co jest wyjątkiem od zakazu podejmowania w czasie zawieszenia postępowania czynności procesowych (art. 179 § 3 KPC; zob. A. Jakubecki, Głosa do post. SN z 7.11.2003 r., I CZ 127/03, s. 524 i nast.).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy zauważyć należy, że w dniu 30 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Kutnie IV Wydział Pracy, w sprawie z powództwa J. K. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowo akcyjnej w G. o wynagrodzenie i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wydał wyrok.

Z kolei w dniu 15 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział V Gospodarczy w sprawie VGUp 6/13 ogłosił upadłość pozwanego obejmującą likwidację jego majątku. Natomiast termin do wniesienia apelacji upłynął w dniu 20 listopada 2013 roku. Jednak nie było możliwe stwierdzenie, iż z dniem 20 listopada 2013 roku ogłoszone w dniu 30 października 2013 roku orzeczenie stało się prawomocne, ponieważ wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości pozwanego powodowało, że termin do zaskarżenia wyroku został wstrzymany. W tej sytuacji Sąd Rejonowy był zobowiązany zgodnie z dyspozycją art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. do obligatoryjnego zawieszenia postępowania w sprawie, ze skutkiem od dnia ogłoszenia upadłości czyli od dnia 15 listopada 2013 roku. A co za tym idzie nie mogło uprawomocnić się sporne orzeczenie, gdyż dochodzi do zawieszenia postępowania w trakcie trwania postępowania międzyinstancyjnego, przed upływem terminu do złożenia apelacji.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 386 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie i oddalił wniosek pozwanego o stwierdzenie prawomocności wyroku.

Przewodnicząca: Sędziowie: